

Test loveckých brokových nábojů (II.)

Foto Petr Zvolánek

Redakce

V minulém čísle našeho časopisu jsme přinesli první informaci o orientačním redakčním testu loveckého brokového střeliva ráže 12, které je k dostání na našem trhu. V článku byl stručně popsán výběr střeliva, parametry, které jsme hodnotili, a další podrobnosti testování. Součástí byly též výsledky první zkoušky, v níž se hodnotilo krytí. V tomto článku shrnujeme výsledky dalších zkoušek, které spolu s již zveřejněnými informacemi podávají komplexní informaci o hodnoceném střelivu.

Na úvod zopakujeme, že redakce nedisponuje speciálním laboratorním vybavením, a tak jsme při testování počítali s nutností improvizovat a najít pro řadu zkoušek jiné, pokud možno co neobjektivnější způsoby porovnání parametrů jednotlivých nábojů. V některých otázkách jsme se nechali inspirovat testy publikovanými v italském časopisu *Diana Armi* č. 1/2008 a 3/2009 a v německém časopisu *Jäger* č. 7/2009. Od počátku jsme k našemu testu přistupovali jako k orientačnímu posouzení parametrů nábojů, které jsou v současné době k dostání na našem trhu.

Pro hlavní test jsme vybrali náboje s brokem 3,3–3,5 mm a navázkou 32 g, pro ověření výsledků německého testu jsme hledali náboje s brokem do 3 mm a navázkou 28–30 g. Přehled deseti testovaných nábojů včetně jejich základní specifikace je uveden v tab. 1.

U nábojů jsme provedli následující zkoušky: 1 – krytí (*Svět myslivosti* č. 9/2009), 2, 3, 4 – zpětný ráz, dopadová energie, čis-

tota hoření, 5 – výrobní provedení, kvalita, optické zhodnocení. Řada parametrů u jednotlivých zkoušek v podstatě není měřitelná oficiálními měrnými jednotkami, takže jsme při jejich hodnocení použili běžné známkování celými čísly jako ve škole (1 – nejlepší, 5 – nejhorší). Známky udělovali všichni testující samostatně, výsledky představují průměr všech značek zokrouhlený nahoru.

Testovací střelby proběhly 28. července t. r. dopoledne na střelnici Provazce, patřící Lesům města Písek. Střílelo se na vzdálenost 35 m loveckou brokovou kozlicí Merkel Suhl 201E v ráži 12x70, s délkou hlavní 710 mm a pevným zahrđením. Dolní hlaveň měla standardně poloviční zahrdlení (M), horní hlaveň zahrdlení plné (F). Aby se minimalizovala chyba střelce, střílelo se vsedě s oporou loktů. Střelbu prováděli pouze dva střelci, přičemž každý střelil vždy pouze z jedné hlaveň. Povětrnostní podmínky byly optimální – po vydatném nočním dešti se rtuť teploměru po celou

dobu zkoušek držela na hodnotě 21 °C, bylo polojasno a téměř bezvětří.

ZKOUŠKA 2, 3, 4 – ZPĚTNÝ RÁZ, DOPADOVÁ ENERGIE, ČISTOTA HOŘENÍ

Parametry, které se v odborné literatuře a katalozích výrobců většinou neuvádějí, ale čtenáři se nás i prodejci loveckého střeliva na ně pravidelně ptají, jsou zpětný ráz, dopadová energie a čistota hoření.

Pro vyhodnocení zpětného rázu jsme využili bezprostřední subjektivní vyjádření obou střelců na konkrétní náboj. Zkoušku podstoupilo všech 10 testovaných značek, resp. modelů, přičemž bylo nutné zohlednit, zda šlo o náboj s chráničem broků (košíkem) nebo s plstěnou zátkou. Nezanedbatelný vliv má také zahrdlení.

Měření dopadové energie představovalo rovněž oříšek. Řešení použít telefonní seznamy ztroskotalo na tom, že se nám je nepodařilo obstarat, a tak jsme rádi přijali nabídku jednoho z dodavatelů nábojů a střelili do starých firemních katalogů

Tab. 1: Přehled testovaných nábojů

	GB Club	RC 32	SB Corona	SB Mark III	Rottweil Tige	Fiocchi PL 34	Hull Special Game	Hull Three Crown	Hull High Pheasant Fibre	Hull High Pheasant
Délka nábojnice	70	70	70	70	67,5	70	70	67	67	67
Styl	chránič broků	chránič broků	chránič broků	plstěná zátka	chránič broků	chránič broků	chránič broků	chránič broků	plstěná zátka	chránič broků
Průměr broků (mm)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,3	3,3	3,1	2,8
Navážka broků (g)	32	32	32	32	32	34	32	28	32	30
Výška kování (mm)	11	12	12	12	21	16	7	12	16	16
Cena v době testu (Kč/ks)	5,30	6,90	6,80	8,00	12,50	6,60	6,10	7,30	8,00	7,90

(20 stránek, papír LVC s gramáží 75 g/m², formát A4). Pro každý náboj jsme vyrobili „speciální terč“, který se skládal z deseti na sebe položených katalogů, přičemž návrh byl položen běžný kancelářský papír a celý balík byl zabalen do dvou vrstev potravinářské folie. Takto připravené terče se poté připevnil na pevnou dřevěnou podložku. Zároveň bylo stanoveno, že dopadová energie se bude hodnotit podle počtu katalogů, které na vzdálenost 35 m prostřelí alespoň čtyři broky a způsobí viditelnou trhlinu, což by teoreticky mělo stačit na spolehlivé usmrcení zvěře.

Čistota hoření byla posuzována pohledem všech testujících do hlavně bezprostředně po střelbě. Opět se použilo známkování průměrem. Cílem zkoušky bylo posoudit kvalitu provedení jednotlivých nábojů dalším, jasně viditelným a měřitelným způsobem. Po vyhodnocení byly hlavně zbraně před testem dalšího náboje důkladně vyčištěny.

VYHODNOCENÍ ZKOUŠKY 2, 3, 4

Náboj 1 – GB Club

Přiměřený zpětný ráz, který střelec snese i opakovaně. Velmi dobrá dopadová energie s průstřelem pěti katalogů. Náboj vykazoval velmi dobré výsledky i ve zkoušce čistoty hoření, hlavně byla jen nepatrně znečištěna. Celkově velmi dobrý výsledek v této skupině zkoušek.

Náboj 2 – RC 32

Pokud jde o zpětný ráz a dopadovou energii, tento náboj vykazoval srovnatelné výsledky s nábojem 1 (průstřel pěti katalogů). Evidentně horší však byla čistota hoření, hlavně byla i po jediném výstřelu viditelně znečištěná.

Náboj 3 – SB Corona

Velmi vyrovnaný, průměrný výkon (průstřel čtyř katalogů), který by se dal hodnotit známkou 3.

Náboj 4 – SB Mark III

V porovnání s výše uvedeným modelem domácího náboje dopadl tento náboj lépe ve zkoušce dopadové energie „o jeden katalog“ (průstřel pěti katalogů). Jednoho z nejhorsích výsledků testu však dosáhl ve zkoušce čistoty hoření, kdy se v hlavních objevilo i několik destiček nespáleného prachu.

Náboj 5 – Rottweil Tiger

Velmi výrazný zpětný ráz a nejlepší výsledek v dopadové energii (průstřel šesti katalogů). Podle reakcí střelců je však dobré si tuto výhodu dobře promyslet ... Znečištění hlavní průměrné.

Náboj A – Fiocchi PL 34

Náboj zklamal a testující se dohodli zkoušku zopakovat. Pravděpodobnou příčinou neuspokojivého výsledku je oproti ostatním testovaným nábojům náplň broků 34 g. Střelce jsme museli kvůli nepřiměřenému zpětnému rázu „přemlouvav“

k opakování zkoušky. Navzdory velkému zpětnému rázu je dopadová energie pouze průměrná (průstřel čtyř katalogů). Výrazné znečištění hlavní s množstvím nespálených destiček prachu bylo v obou případech důvodem k udělení známky 5.

Náboj B – Hull Special Game

Velmi malý zpětný ráz s průměrnou dopadovou energií (průstřel čtyř katalogů). Dobré výsledky náboj vykazoval ve zkoušce čistoty hoření, hlavně byla znečištěna jen nepatrně. Celkově velmi dobrý výsledek v této skupině zkoušek, a to i přes to, že šlo o broky průměru pouze 3,3 mm.

Náboj C – Hull Three Crown

Nejmenší, velmi „příjemný“ zpětný ráz. Přes relativně vysokou uvedenou ústovou rychlost nejhorší výsledek ve zkoušce dopadové energie – průstřel pouze tří katalogů. Tři katalogy však prostřelilo tolik broků o velikosti 3,3 mm, že by to zcela stačilo k bezpečnému usmrcení zvěře a došlo by pouze k minimálnímu poškození zvěřiny (patrně by šlo ve velkém procentu případů o ránu tlakovou-šokovou). Dobrý výsledek i ve zkoušce znečištění.

Foto archiv redakce

Foto Petr Zvolánek

Náboj D – Hull High Pheasant Fibre

Značný zpětný ráz způsobený pravděpodobně vysokou ústovou rychlostí, který však není adekvátně vyvážen dopadovou energií (průstřel tří katalogů). Nutno však dodat, že šlo o brok průměru pouze 3,1 mm, což značně ovlivní výsledek. Velmi slušné hodnocení ve zkoušce znečištění hlavní.

Náboj E – Hull High Pheasant

Téměř shodný výsledek s nábojem D, lepší pouze v dopadové energii (průstřel čtyř katalogů), a to navzdory velikosti broku o průměru pouze 2,8 mm.

Tato série zkoušek kromě uvedených výsledků potvrdila výsledky testu německých kolegů, neboť se jasně prokázalo, že tradice používat k lovu drobné zvěře náboje s brokem 3,5 mm a větším je tak trochu přežitkem. Zásahy broky 3,3 nebo 3,1 a dokonce 2,8 mm nevykazovaly v porovnání s brokem 3,5 mm známky toho, že by střelba nebyla dostatečně přesná a účinná. Lze zce-

la souhlasit s tvrzením německých kolegů, jejichž závěry se v leccm opírají o výsledky studií z Anglie, že k humánnímu a efektivnímu usmrcení především pernaté zvěře bohatě stačí již brok o průměru 2,75 mm. Střelba s malým brokem působí spolehlivě smrtelné rány, které mají spíše šokový charakter, způsobený značným tlakem velkého množství broků potřebné tvrdosti. Zvěř je spolehlivě usmrcena a škody na zvěřině jsou minimální.

ZKOUŠKA 5 – VÝROBNÍ PROVEDENÍ, KVALITA, OPTICKÉ ZHODNOCENÍ

Zkouška s pořadovým číslem 5 byla spíše doplňková s cílem subjektivně posoudit další kvalitativní hodnoty testovaných nábojů. Snad až na uzavření nábojnice nejde o parametry, které by měly významnější vliv na kvalitu střelby. Výsledky mají čtenářům pomoci dotvořit si celkový obraz o testovaných nábojích. Pro tuto zkoušku bylo od každé značky a modelu náhodně vybráno 10 nábojů.

VYHODNOCENÍ ZKOUŠKY 5

Výsledky této skupiny zkoušek nelze s ohledem na jejich minimální dopad na kvalitu a výsledek střelby považovat za zásadní. Přesto lze konstatovat, že nejlepšího hodnocení v těchto zkouškách dosáhl nejdražší náboj v testu – Rottweil Tiger, který tím dokázal, že si svou cenu zaslouží. Zklamáním naopak byly výsledky nábojů Hull, které by především v souvislosti s dobrými výkony v předešlých zkouškách snesly podstatně lepší zpracování. Nejhůře dopadly tuzemské náboje SB, zejména MARK III,

kteří jinak dosáhl vyrovnaných výkonů na dobré úrovni.

Velmi zajímavé výsledky přinesla detailní prohlídka a delaborace vzorků všech nábojů. Pro vyhodnocení bylo k podrobnému posouzení a přeměření vybráno 10 broků, z toho následně po jednom kusu vizuálně nejmenšího a největšího broku z navážky. Zbýlých osm broků z navážky bylo vybráno namátkově. Podrobné výsledky jsou shrnuty v tab. 3.

CO VY NA TO?

Na tomto místě si čtenář patrně položí otázku, co z provedeného testu vyplývá a které náboje mu redakce doporučí. Po dlouhé diskuzi jsme se rozhodli, že tento krok neučiníme a necháme na každém, necht sám posoudit prezentované výsledky a podle nich vyhodnotí, který náboj bude nejlépe vyhovovat jeho potřebám.

Věříme, že vás první redakční test zaujal a snad vám alespoň trochu pomohl orientovat se v segmentu nabídky loveckých brokových nábojů. Rádi bychom znali váš názor na test, vyslechli nebo si přečetli vaše připomínky, zjistili, co vám v testu chybělo, co bylo nesrozumitelné apod. Zajímá nás, jestli chcete, abychom v podobných testech pokračovali, přičemž nemusí jít pouze o náboje. Své náměty a připomínky můžete zasílat na adresu redakce nebo e-mailem na vaca@lesprace.cz.

Výsledky testu budou zveřejněny na internetových stránkách www.svetmyslivosti.cz včetně fotografií jednotlivých terčů, které nebylo v časopise možné zveřejnit s ohledem na omezený prostor.

Tab. 2: Komfort střelby a ostatní parametry nábojů

Značka a model náboje	Rychlost uvedená výrobcem (m/s)	Komfort střelby		Ostatní		
		Zpětný ráz	Čistota hoření	Kvalita uzavření	Kvalita potisku	Optický dojem
GB Club	405	2	1	3	2	3
RC 32	400	3	3	2	2	3
SB Corona	385	3	3	4	4	4
SB Mark III	370	3	5	5	5	4
Rottweil Tiger	380	4	3	1	1	1
Fiocchi PL 34	380	5	5	1	1	2
Hull Special Game	425	2	1	3	3	3
Hull Three Crown	430	1	2	3	3	3
Hull High Pheasant Fibre	440	4	2	3	2	2
Hull High Pheasant	440	4	2	3	2	2

Tab. 3: Detailní měření

Značka a model náboje	Celkový počet broků (ks)	Naměřený průměr broků (mm)	Počet broků (ks)	Poznámka
GB Club	118	3,45	1	Navážka obsahovala jeden kus zlomku broku.
		3,50	6	
		3,55	3	
RC 32	124	3,40	1	Navážka absolvovala jeden kus zlomku broku a jeden asymetrický brok (3,5x5,20 mm).
		3,45	2	
		3,50	2	
		3,55	1	
		3,60	2	
		3,65	1	
		3,70	1	
SB Corona	134	2,55	1	Navážka obsahovala šišaté nepravidelné broky (pravděpodobně způsobené technologií výroby). Naměřené hodnoty se často liší podle toho, ve které části oválu broku se měření provede.
		2,95 (3,60)	1	
		3,35 (3,55)	2	
		3,40	1	
		3,45	3	
		3,50 (3,35)	1	
SB Mark III	134	2,70	1	Navážka obsahovala šišaté nepravidelné broky (pravděpodobně způsobené technologií výroby). Vizualně nejméně vzhledný náboj, špatně uzavřený, plast dutinky se odlupuje, nekvalitní potisk, broky protlačené až na povrch pláště nábojnice s čímž úzce souvisí občasné problémy při zasouvání náboje do komory zbraně. Naměřené hodnoty se často liší podle toho, ve které části oválu broku se měření provede.
		2,85 (3,65)	1	
		3,15 (3,55)	2	
		3,30 (3,80)	2	
		3,35	1	
		3,40	1	
		3,50	1	
		3,55	1	
Rottweil Tiger	112	3,35 (3,70)	1	Navážka obsahovala jeden kus zlomku broku. Některé broky šišaté. Luxusní vzhled, výborný potisk, vynikající uzavření.
		3,45	1	
		3,50 (4,10)	1	
		3,55	3	
		3,60	2	
		3,65	2	
Fiocchi PL 34	132	3,15	1	Luxusní vzhled, výborný potisk, vynikající uzavření.
		3,20	1	
		3,30	1	
		3,40	4	
		3,45	1	
		3,50	1	
		4,15	1	
Hull Special Game	149	3,10	1	Navážka obsahovala jeden kus zlomku broku. Velmi pravidelné válcované broky.
		3,25	1	
		3,30	2	
		3,35	6	
Hull Three Crown	124	3,25	1	Velmi pravidelné válcované broky.
		3,30	1	
		3,35	8	
Hull High Pheasant Fibre	193	2,90	2	Navážka obsahovala dva kusy zlomku broku. Mnoho broků bylo potaženo matným povlakem (oxidace?). Velmi pravidelné válcované broky.
		3,05	4	
		3,10	3	
		3,20	1	
Hull High Pheasant	211	2,70	1	Navážka obsahovala dva kusy zlomku broku. Mnoho broků bylo potaženo matným povlakem (oxidace?). Velmi pravidelné válcované broky.
		2,80	2	
		2,90	7	